Kalmarflickan som blev stordonator

Kalmar Sjöfartsmuseums Nils Gustafsson berättar i två delar om hur det gick till 1942 när Kalmar Sjöfartsförenings lokaler kom till, tack vare Kalmarflickan Martina Lundgren. Här kommer därför den första av två delar.

DEL 1 AV 2

Lördagen den 7 mars 1942 kunde läsare av den tidens Kalmartidningar ta del av den glada nyheten att Kalmar Sjöfartsmuseums lokalfråga äntligen hade fått ett lyckligt slut

Ända sedan 1934, då Kalmar Sjöfartsförening bildades och började samla in föremål, som belyste sjöfartens betydelse för Kalmar stads framväxt, hade föreningen sökt med ljus och lykta efter lämpliga lokaler att ställa ut sina snabbt växande samlingar i. Samlingarna växte så snabbt, att underavdelningen Kalmar Sjöfartsmuseum bildades. Museet skulle drivas ideellt av föreningens medlemmar.

Till att börja med förvarades de insamlade föremålen i Sjömanshuset, som då låg i Dahmska huset vid Lilla Torget samt i Navigationsskolan på skansen mitt emot Södra Kyrkogården.

En tid visades föremålen på Kalmar Slott i en gemensam utställning med Kalmar Fornminnesförening, men samarbetet fungerade dåligt.

Känd över hela landet för sin generositet

1942 förvarades föremålen i en fyrarumslägenhet på Södra Långgatan, men kunde inte visas för allmänheten. När fastigheten skulle renoveras blev lägenheten uppsagd.

Det var då som Sjöfartsföreningens dåvarande ordförande, sjökapten John H. Sandberg tillskrev fru Martina Lundgren i Göteborg och bad om hjälp. Kapten Sandberg hade i yngre dagar seglat som befälhavare i Transatlantic, det rederi som fru Lundgrens avlidne make grundat 1904.

Martina Lundgren var välkänd i hela landet för sin generositet och sina stora donationer till olika ändamål och institutioner.

Fru Lundgren agerade omedelbart och bad sin och W. R. Lundgrens gamle vän, Hugo Hammar, att åka till Kalmar för att inspektera en i brevet föreslagen fastighet och se om den kunde vara lämplig som museelokal.

Hugo Hammar, legendarisk civilingenjör, skeppsbyggare och direktör på Sveriges då största varv, Götaverken, åkte med glädje. Han var från Räpplinge på Öland och hade precis som W. R. Lundgren gått i "Storskolan" i Kalmar, men med bra mycket bättre betyg.

Hugo Hammar tyckte att fastighetens läge med den fina utsikten över inloppet till hamnen och med Öland i bakgrunden inte kunde bli bättre. Dessutom var huset en förnämlig patriciervilla byggd 1889, just den tid då sjöfarten betydde som mest för Kalmar.

Han avlade en positiv rapport till Martina Lundgren och hon donerade välvilligt 100 000 kronor för inköp av fastigheten Södra Långgatan 81, 90 000 kronor till inköpet och 10 000 för upprustning av fastigheten samt till att flytta museets föremål till den nya lokalen.

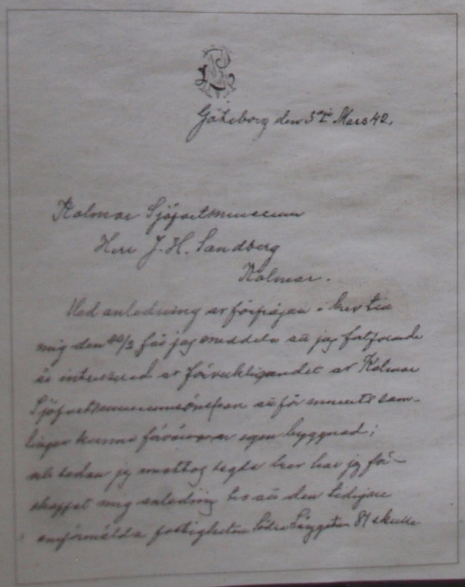

Göteborg den 3 Mars 42.

Kalmar Sjöfartsmuseum
Herr J. H. Sandberg
Kalmar.

Med anledning av förfrågan i det till mig den 28/2 från fru Lundgren ställda intervju av förvärvandet av Kalmar Sjöfartsmuseum och för ändamålet samlingar kommer förvärvar egen byggnad i staden jag emottog tegelt brev har jag fått skaffat ung anledning hos ägaren till ovanförnämnda fastighet Södra Långgatan 81 skulle

Född och uppvuxen på Södra Långgatan

Donationen kom Kalmar Sjöfartsmuseum till del i ett vackert handskrivet brev daterat 3 mars 1942. Martina Lundgren var då 82 år gammal, men inte den minsta darrning på manschetten kan ses i donationsbrevet där hon skrev: "På grund av min avlidne makes, Wilhelm Lundgren, och min egen varma känsla för Kalmar stad, och hans och mitt stora intresse för svensk sjöfart, ger det mig en verklig glädje att kunna vara Kalmar Sjöfartsmuseum behjälplig med en egen byggnad. Stiftelsens namn skulle vara Wilhelm och Martina Lundgrens donation."

Kalmariterna frågade sig naturligtvis, vem var denna fru Lundgren och varför och hur kunde hon göra en så stor donation till en förhållandevis liten förening som Kalmar Sjöfartsmuseum?

Jo, fru Martina Lundgren var änka efter den legendariske storredaren W. R. Lundgren. Hon var född i Kalmar 30 juni 1860, bara ett par kvarter längre söderut på Södra Långgatan. Närmare bestämt i den fastighet som idag rymmer Dressman. Hon var dotter till den välkände sjökaptenen Carl Martin Tode och döptes till Hilma, Sofia Martina, men kallades alltid Tinny av släkt och vänner.

Bara 2 år gammal flyttade Martina Lundgren med sin familj till Göteborg, där fadern blev källarmästare efter ett långt liv till sjöss, mestadels som befälhavare i det välkända Kalmarrederiet Kreuger och Jennings. Hon var aldrig bosatt i Kalmar efter flytten till Göteborg, men hon bodde några somrar här hos sin farfar, på sommarlov från skolan.

Genom en av sina bröder lärde hon känna den unge styrmannen Wille Lundgren, som brukade besöka hemmet, när hans fartyg låg i Göteborg. Till att börja med var hon ganska avvisande mot hans besök, men så småningom blev hon mer och mer förtjust i den energiske och mycket stilige unge mannen. Tycke uppstod. Han friade och fick ja, men något äktenskap kunde det inte bli tal om. Att leva på en styrmanslön på den tiden var inte att tänka på. Wille blev så småningom befordrad till befälhavare och de kunde gifta sig. Som den äkta sjömansdotter Tinny var följde hon med honom på alla hans resor, när detta var möjligt.

Deras äktenskap, grundat på äkta kärlek blev mycket lyckligt, men till deras stora sorg blev deras äktenskap tyvärr barnlöst.

KALMAR I MARS 2015
NILS GUSTAFSSON